

SZEMLE

Felelősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVAN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 100 Lei,
fél évre 50 Lei, egyes szám 4 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)
Református lelkészi hivatal, a hová a
lpp szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdí-
nánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Az egyházfegyelem.

A reformátorok az új szövetség tanításának megfelelő fegyelem gyakorlását a gyülekezetekben ismét teljes mértékben helyre állították. A sacramentumok kiszolgáltatása, a szegények gondozása mellett a fegyelem gyakorlását, a bűnösök intését az egyházak olyan elsőrendű kötelességének tartották, amely nélkül az egyház nem is állhat fenn.

Kálvin János Institúciói IV. könyve 12. részében tárgyalja azt részletesen s megállapítja, hogy az egyházak egész törvényhozási hatalma tulajdonképpen az erkölcsöket illető fegyelemre vonatkozik. Hadd álljon itt bár idézése a nagy reformátornak a tanításából:

„Némelyek a fegyelmet annyira gyűlölik, — írja — hogy még a nevétől is iszonyodnak, az ilyenek gondolják meg, hogy ha egyetlen társadalom, sőt egyetlen hajlék, ha még olyan kis család lakik is benne, helyes állapotban, fegyelem nélkül meg nem tartható, sokkal inkább szükséges az az egyházban, melynek állapotához a legnagyobb rend illik. Ennél fogva, mint Krisztus üdvöztető tudománya az egyház lelke, úgy benne a fegyelem az idegek szerepét tölti be... ennél fogva mindazok, kik vagy a fegyelem megsemmisítését kívánják, vagy annak visszaállítását gátolják — tegyék azt akár szánt szándékkal, akár meggondolatlanságból — bizonyára az egyház végső széttűllését mozdítják elő.”

A fegyelem célját pedig — melyet, mint látjuk, szükségesnek tart — a következőkben jelöli meg: a) „Az első cél az, hogy Isten gyálatára a keresztyének közé ne számíttassanak azok, kik rút és vétkez életet élnek.” b) „A másik cél az, hogy a gonoszoknak állandó megszokása folytán a jók meg ne romoljanak.” c) „A harmadik cél az, hogy azok maguk szégyenletükben megzavarodva, kezdjék megbánni rút cselekedetüket.”

A fegyelem gyakorlásának joga a gyülekezetet illeti. A büntetés szerinte is dorgálás, feddés, végső esetben kizárás.

Ez a tanítás nem maradt elszigetelt vélemény.

Többé-kevésbé hasonlóan tanítottak a többi reformátorok is. Aztán Kálvin az elveit Genfben gyakorlatban is alkalmazta. A hatása alatt megalakult gyülekezetek egyházalkotmánya tételei közé mindenütt be vannak iktatva a fegyelemre vonatkozó rendelkezések is.

A szigorú jellemű Knox János munkássága folytán megalakult skót ref. egyház első és második jogi könyvét a maguk egészében „a fegyelem első könyvének” és „a fegyelem második könyvének” nevezték el. Törvénybe iktatták a fegyelem fenntartására vonatkozó szabályokat a francia és a többi országok területén megalakult kálvinista gyülekezetek is.

Magyarországon az 1567. évi debreceni zsinat szigorúan elrendelte, hogy a lelkész, mint a trombita emelje fel a szavát a bűnök ellen. A részegeskedők, tolvajok, paráznák, szitkozódók, hamis esküvők kirekesztendők az egyházból, ha a megintés után meg nem javultak. XLVII. cikk.

A részegeskedők és gonosztevők megbüntetését a fejedelmek kötelességévé teszi, kik ha ezeket meg nem büntetik, súlyosan vétkeznek Isten parancsolata ellen. LVI. cikk.

A geleji katona kánonok szerint a lelkész a cégéres gonosztevőket nyilván feddje meg, ha nem javul a tractus intse meg, majd az úrvacsorától tiltsa el, mert ha ilyeneknek adja a lelkész a szent jegyeket, olyan bűnt követ el, mintha a disznóknak dobna az Úrnak testét. [Kis A. zs.]

A zsinati végzéseket, melyeket az egyház-fegyelem ügyében hoztak, mindenütt végrehajtották, úgy a magyar ref. egyházban is. Fel van jegyezve, hogy a káromkodókat kalodába zárták, megcsapták, a nemes embert 1 frt. fizetésére büntették.

A világi hatóság a jó erkölcs és a tisztességes magaviselet fenntartására irányuló törekvést pártolta. Szabolcs és Szatmár megyék parancsot adtak ki az átkozódók és ünneprontók ellen. [B. egyh. tört. 78.]

A fegyelem gyakorlás eme szigorú végrehajtásában idővel lanyhaság volt észlelhető. Ezt a lassanként bekövetkezett lanyhaságot három tényező idézte elő. És pedig előidézte elsősorban az, hogy a világi hatóságok az egyházfegyelmező kötelességének egy részét magukra vállalták. Másod sorban okul tekinthetjük azt a tényt, hogy mivel a fegyelmező jogkör részben a világi hatóság a maga részére sajátította ki — szűkebb körre szorította az egyház eljárását. Különösen tiltotta poenitencia tartását. És végül harmadszor oka ennek a forradalmi eszmékkel karöltve haladó szabadabb felfogás.

Azok ugyanis, akiket büntetésre ítélték, mikor megtudták, hogy a világi hatóság nem pártolja, sőt tiltja a poenitenciát, nem engedelmeskedtek a büntetésnek. Ennek eredménye pedig idő múltával az lett, hogy a presbyteriumok a meddőnek ítélt küzdelmet megunva, feladták.

Ilyen ellanyhult, szintelen, liberalisnak keresztelt szellemi áramlat hatása alatt hozta a zsinat a jelenleg érvényben levő törvényünket. Ennek a szabad felfogásnak a bélyege nagy mértékben meg is látszik rajta, — noha el kell ismerni, hogy a zsinati atyák a reformátorok által kifejtett és elfogadott álláspontot még sem adták fel teljesen az egyháznak a fegyelem gyakorlására vonatkozó kötelességét tekintve.

Az V. t. c.-ben gondoskodást találunk az egyház minden külön jogszemélyként tekinthető alakulatának megfelelő külön fegyelmi forma, sőt hatóságról.

Az I. t. c. §-ai az egyháztagok és tisztviselők kötelességeit, — az V. t. 34. §-a fegyelmi mulasztások és vétségek fajait, — az V. t. c. 35 §-a pedig a fegyelmi büntetések fokozatait részletesen megállapítják.

Ezek az intézkedések azonban koránt sem bizonyultak elegendőnek. A törvény megváltoztatása, vagy legalább pótlása volna szükséges. Az ügy rendezése tehát a zsinat feladata, mert régi törvényt megváltoztatni, helyébe újat léptetni a zsinat joga. Mikor jöhet össze a zsinat a mai viszonyok és körülmények között? az előre nem látható ugyan, de egyáltalában nem valószínű, hogy egyhamar bekövetkezzék. Az egyház érdeke pedig a szigorúbb fegyelmi szabályok alkalmazását elodázhatatlanul követeli. Ez a helyzet. Mi a teendő? Hol a kivezető út? Nincs más megoldás, mint azt a kálvinista felfogást, hogy az egyházjog eredeti alanya az egyes egyházközség gyakorlatilag alkalmazni. Szigorúan ref. jogfelfogás nézőpontjából tekintve az ügyet, nincs semmi akadálya annak, hogy a mai széthulló állapotban a rendezést szükség esetén az egyes egyházközségek veszik a kezökbe. Nem kell mást tenni,

mint az érvényben levő egyházi törvényünk idevonatkozó részét, a viszonyok, a körülményeknek megfelelő szabályrendelet hozásával kiegészíteni. Természetes, az egységes eljárás kedvéért sokkal üdvösebb volna, ha az egyházmegye, illetőleg egyházkerületileg rendeztetnék.

Az újonnan meginduló fegyelmező eljárásnak ki kellene terjeszkedni: a) lelkészekre, b) presbýterekre, c) a közegyháztagokra.

* * *
Dr Bodnár Gábor.
(Folyt. köv.)

A vasárnapi iskolákról.

Dr. Pearce W. C. a vasárnapi iskolák világ-szövetségének amerikai titkára folyó évi július 19-én Kolozsvárt, a ref. theologia disztermében a kolozsvári vasárnapi iskolai munkások számára előadást tartott, amelyet id. Victor János, a magyarországi vasárnapi iskolai szövetség titkára tolmácsolt magyar nyelven. Az előadást dr. K. Tompa Arthurnak, a romániai vasárnapi iskolai szövetség titkárának jegyzetei nyomán — mivel mult számunkból helyszűke miatt kimaradt — most közöljük.

Pearce dr első sorban is örömet nyilvánítja azon, hogy ide jöhetett. A vasutról egyenesen az összejövetelre sietett, úgy hogy még át sem öltözködhetett. Már érzi a vasárnapi iskola légkörét ebben az országrészben. A terem falán függő fejedelmek képei a dicső multat hirdetik, amelyről ő szeretne többet tudni s szeretné a hallgatói nyelvét érteni. Hosszas utjain azt tapasztalta, hogy a legtávolabbi világrészek lakói mégis sokban hasonlítanak egymáshoz. Egy Japánban tartott előadása alkalmával egy kis ölbeli gyermek sirni kezdett, mire édesanyja kivitte a teremből, amin ő sajnálkozását fejezte ki, mivel a kis gyermek sirása volt az egyetlen, amit ő a japániak között megértett és azt kell higgye, hogy minden nemzetbeli kis gyermekek angolul sirnak, aminthogy most hallgatói — úgy tetszik neki — angolul mosolyognak. A határ átlépéskor nehézségei támadtak, de előzékeny és szíves emberekre sikerült találnia, akik segítségére voltak. Úgy látja tehát, hogy itt is, mint mindenütt és az ő hazájában is, vannak jó emberek és rossz emberek. Az ő őseinek Angliában hajdan nehéz küzdelmeik voltak a rossz emberekkel és végre vallásuk szabadságáért ki kellett vándorolniuk az új világ-részbe. Az utóbbi időben mindnyájan éreztük a háboru borzalmait, de majd ha a felhők eltűnnek úgy fogjuk találni, hogy a vallásszabadság sok előrehaladást mutat. Ez a vallásszabadság teszi az egyház föladatává a vallásos nevelést. A va-

sárnap iskolája volt az első kísérlet a sziv vallásos nevelésére. A vasárnapi iskola Amerikában mutat legnagyobb haladást és fejlődést. A tanultság nem föltétele a szivbeli jósnak. Az értelmileg korlátozott ember kevés jót, viszont az értelmileg kiművelt gonosz ember sok rosszat tehet. Egy műveletlen csaló a vasutat legfőlegb egy menetjegy áráig károsítja meg, de egy művelt csaló képes a vasutat milliós panamával megkárosítani.

A vasárnapi iskola lényegében egyházi iskola. Az I-ső timotheusi levél szerint Isten ígéje tanításra adatott, hogy az Isten embere tökéletes legyen, minden jó dologra fölkészített. Pál apostol az egész egyháztól megkivánta a biblia tanulmányozását és pedig nemcsak a gyermekektől, hanem a felnőttektől és nemcsak a nőktől, hanem a férfiaktól is. Amerikában kezdetben szintén tulnyomóan nők végezték a vasárnapi iskolai munkát, de mintegy 20 év óta igyekeznek férfiakat is megnyerni. Ma már az Egyesült Államokban 3 millió férfi és 4 millió nő dolgozik a vasárnapi iskolákban s a felnőttek biblia-körökben tanulmányozzák a szentírást. A vasárnapi iskolában ugyanis mindenkinek helye van, a felnőtteknek épugy, mint a gyermekeknek. A testi táplálkozást rendszeresen végzik a felnőttek is, nem pedig csak a növekedés korszakában és furcsa is volna, ha nem így lenne. Így kell annak lennie a lélek számára való táplálkozással is.

A vasárnapi iskolát továbbá olybá kell tekintenünk, mint a Keresztyén Evangéliumi Munkások képző intézményét. A szabad egyházaknak a vasárnapi iskola egyik legfontosabb missziói szervük az ige hirdetésében széles e világon. Amerika evangéliumi munkásainak 85 százaléka, hivatásos lelkészeknek pedig 100 százaléka gyermek korában vasárnapi iskolás volt és abból nőtt ki. A vasárnapi iskola az egyház alapvető szerve az ige hirdetésére. Olyan vasárnapi iskolát kell szerveznünk, amelyben felnőtt férfiak és nők is vannak. Ez a legfőbb nemzeti feladat.

Külön hívja fel figyelmünket az ugynevezett misszió vasárnapi iskolákra. Ilyenek ott is létesülnek, ahol egyház nincsen. Kairóban például 15 ilyen misszió vasárnapi iskola működik a szabad ég alatt, holott a városban egyetlen keresztyén templom sincsen. A gyermekek a szabad ég alatt a földre telepedtek le minden szék nélkül és az éneklésre fölállottak. Mohamedán szülők gyermekei ugyanis félnének egy keresztyén templomba bemenni. Tokióban egy egyház 24 helyen tartott vasárnapi iskolát. Ezek az egyes egyháztagok lakásaiban voltak, oda gyülekeztek a gyermekek. Ott ugyanis az egyház nem erős, pogány országban levő templomuk kicsi és így vasárnap dél-

után 24 magánlakás nyílik meg a vasárnapi iskolások számára. Délamerikában egy olyan vasárnapi iskolát látogatott meg, amelyik 40 km. nyire volt a legközelebbi templomtól. Az első vasárnapi iskolai tanítás alkalmával csak 1 gyermek jött el, de 6 már, amikor ott volt 100-at talált. Ahol csak egy vasárnapi iskola megindul, ott előbb-utóbb egyház szervezkedik és templom épül utána.

Vasárnapi iskolai leckére és annak anyagára lelkiismeretesen kell készülni. A legelső tantervek Angliában és Amerikában létesültek, de minden igyekezet mellett sem mindig alkalmasak más országokban való használatra. Egy bibliánk és egy Idvezítőnk van, de az emberek képességei igen különbözők. Óriási különbség van például a teljesen keresztyén Skandinávia és India között, ahol 100 millió gyermek soha még a nevét sem hallotta Jézusnak. Ezért most külön vasárnapi iskolai irodalom fejlesztésére igyekeznek. Az angol vasárnapi iskoláknak van egy kedvelt éneke, mely a napsütésnek örvend és azt dicséri. A Filippino szigeteken ezt az éneket a benszülöttek mellőzni kívánták azzal az indokolással, hogy ott egész esztendőben minden nap oly tikkasztóan égett a napsütés, hogy az emberek csak az árnyékban vagy éjjel találnak némi üdülést. A vasárnapi iskolai irodalmat tehát úgy kell fölépíteni, hogy az illető nép gyermekeinek lelkéhez szóljon. Eleinte minden nemzet külön végezte ezt a munkát, de aztán az együttes munka haszna nyilvánvalóvá lett. 1889-ben volt az első vasárnapi iskolai világkongresszus és a mostani glasgowi a 9-ik volt, ahol a múlt hónapban 52 nemzet volt képviselve. Reményli, hogy itt is az egész nemzetet magában fölöeli majd a vasárnapi iskolai szervezkedés. Csehszlovákiában a második országos vasárnapi iskolai kongresszuson már 400-an vettek részt. Ausztriában Salzerbadban 140 kiküldött vett részt a kongresszuson és szegénységükből 14 millió osztrák koronát gyűjtöttek a munka folytatására, míg a Világszövetség egy titkár beállításával segítyezte őket. Annak a reményének ad végül kifejezést, hogy meg fogja ismerhetni az itteni vezetőség terveit és így módjában lesz a Világszövetségnek a vasárnapi iskolai munkát tehetségéhez mérten itt is támogatni az egyház és a nemzet üdvére.

Orgonahomlokzatsipok

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai orgoná- és harmonium gyárában, Timisoara.

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok díszes és egyszerű kivitelben. Orgonafalítások, tisztítások és hangoldások pontosan eszközöltek. Közművelődési és harmonium-öröggyelkel díjtalanul szolgálunk. 14-26

A nagybányai egyházmegye közgyűlése.

A nagybányai egyházmegye folyó hó 1-én tartotta meg szokásos évi közgyűlését Szatmáron, az alkotó tagok nagy érdeklődése mellett.

A XC. zsoltár közös elénekzése után Széll György esperes nyitotta meg a gyűlést alkalmi, korszerű vonatkozásokkal átszőtt, szép imádsággal. Majd Csaba Adorján e.-m.-i gondnok mutatott rá megnyitó beszédében azokra a nehézségekre, amelyek ma az egyház eredményes munkálkodását akadályozzák, amelyek: kerületünk szervezetlensége, az iskoláink működését nap mint nap bénító, törvény- és békeszerződés ellenes kormányintézkedések és a kellő áldozatkészség hiánya.

A tárgysorozat végleges megállapítása után örömmel vette tudomásul a közgyűlés a szavazatható bizottság jelentéséből, hogy lelkészi tanácsbíróvá Makay Elek szatmárhegyi lelkész választotta meg, akit ez alkalomból Széll György esperes meleg szavakkal üdvözölt és aki hálásan köszönte meg a beléje helyezett, kitüntető bizalmat.

Napirend előtt Sárközi Lajos és Bélték Lajos lelkészek szóvá tették azt a mozgalmat, amelyet Nagyváradon és környékén dr Gyenge János indított a magyar református szabad egyház megalakítása érdekében és rámutatva ennek a mozgalomnak egyházunk egységét megbontani akaró, káros célzatára, felhívták a közgyűlést, hogy ezzel a mozgalommal szemben a leghatározottabban foglaljon állást. Közgyűlés egyhangú helyesléssel magáévá tévén a felszólalók indítványát, figyelmeztette úgy a lelkipásztorokat, mint a hivatottakat, hogy ennek a mozgalomnak fel ne üljenek.

Az esperesi jelentés kapcsán felhívta a közgyűlés a lelkipásztorokat a fokozottabb belmissziói munkálkodásra és két hanyag tanítóval szemben a fegyelmi eljárást beindította. Ugyancsak az esperesi jelentésből fájdalommal értesült azokról a veszteségekről, amelyek az egyházmegyét Varga Károly halmi-i lelkész, Thorday Imre volt e.-m. vil. főjegyző, tanácsbíró és kerületi képviselő, Bay Lajos volt világi tanácsbíró és Kádasné Klein Etel szigeti tanítónő elhunytával érték. Emléköket kegyelettel örököltette meg a közgyűlés jegyzőkönyvében.

A kegyelet lerovása után örömmel üdvözölte tagjai sorában az új turtarebesi lelkipásztort Szép Kálmánt, valamint az egyház veteményes kertjében való forgolódásra elhívott 7 új tanítót és munkálkodásukra a jó Isten áldó kegyelmét kérte.

A vasárnapi iskola megszervezésével a lelkészegyesületet bizta meg a közgyűlés.

A szatmárhegyi és vámfalui egyházakkal szemben, amennyiben azok a kulturadót 60 nap alatt be nem fizetik, úgy jár el, hogy kormányzásukat a szomszédos egyházak presbiteriumaira bizza. [Azóta nyert értesülésünk szerint a szatmárhegyi presbiterium elhatározta az adó kivétését. Szerk.]

A szatmárnémeti-i református főgimnázium igazgatótanácsának a megkeresésére, lélekszám után 1 Leu adót vetett ki a közgyűlés a főgimnázium segélyezésére és e mellett a kápsálást is újra életbe lépteti. Elismerésre és követésre méltó példát szolgáltatott ez ügy tárgyalása kapcsán Magoss Ferenc mikolai lelkész, aki úgy a maga, mint egyháza nevében is évi 1000—1000 Lei segélyt ajánlott fel a gimnázium részére.

Ujfalussy Miklós 2000 Lei iskolai adományát hálás köszönettel fogadta a közgyűlés és mivel nem sikerült őt lemondásának visszavonására bírni, egy világi tanácsbírói tisztségre a szavazást elrendelte.

Bagossi Endre tanító és Tasi Veron. Lengyel Ilona, Csiszár Margit tanítónők az esküt letévén, esperes ur komoly szavakkal figyelmeztette őket nehéz, de magasztos hivatásuknak lelkiismeretes betöltésére.

Egyházkerületi képviselőikül megválasztottak: a régi nagybányai egyházmegyéből Bogdán Lajos és dr Ajtai Nagy Gábor, a máramaros-ugocsaiból Bede László és Nagy Dezső, a szatmáriból Boros Jenő és dr Vajay Károly. — A Nagy Frigyes-alapítvány kamatait Makay György Makay Elek sz.-hegyi lelkész fia kapta.

A szatmárnémeti-i tanítónőképző adósságaiból egyházmegye vállalta a reá eső részt. — A Szentpály István indítványára pedig kimondta, hogy jövőben az egyházi vizitációban egy-egy világi kiküldött is részt vesz.

Érdekes vitát provokált a sz.-németi-i presbiterium kérvénye, amelyben annak a megállapítására kérte, hogy ha valamelyik presbyter nem fizeti meg egyházi tartozását és így nincs felvéve a választók névjegyzékébe, elveszíti presbyteri képességét. Közgyűlés tagjainak nagy többsége magáévá tette a sz.-németi-i presbiterium törvénytárgyát, ügyész felebbezése folytán azonban a kerület fog végérvényesen dönteni e tárgyban.

Az egyes egyházakból beérkezett különféle ügyek tárgyalása után a közgyűlés Bede László kérésére évi 1000 Lei támogatást helyezett ki látásba a „Jó Pásztor” egyházi és társadalmi lapnak.

Délután egy csomó közigazgatási és fegyelmi ügyet tárgyalt le a bíróság, amely mind csak arról győzött meg bennünket, hogy arra a sokszor emlegetett szigorú egyházfegyelemre nagyon, de nagyon szükség lenne.

Egyházi hírek

Küldjétek tanítványokat a Bethlen-kollégiumba! A nagyenyedi kollégium igazgatósága ezzel a felhívással fordul a lelkészekhez, tanítókhoz és minden öntudatos kálvinista magyarhoz: „A papoknak jusson eszükbe, amikor a Bethlen-kollégium hozzájuk fordul, hogy hosszú időközön keresztül Enyed nevelt az erdélyi kálvinizmusnak papokat s hogy Bethlen Gábor volt az, aki összes elődeiknek, ezelőtt 300 évvel, nemes-levelet adott; és jusson eszébe minden öntudatos magyarnak az, hogy Széchenyi a magyarság megmaradhatásának egyik legfontosabb eszközt abban látta, ha minél több lesz köztünk a „kiművelt emberfő”. Nemcsak azt kell hát buzditani tanulásra, aki értelmiségi pályára akar lépni, hanem azt is, — legalább néhány középiskola elvégzésére — aki az eke szarvánál akar maradni vagy szerszám-forgatással óhajt kenyeret szerezni. Erről meggyőzni minél több magyart és rávenni, hogy aszerint is cselekedjék: nemzetmentő munka.”

Követésre méltó példával szolgál a belényesi református egyház tagjai által most már második évben rendezett iskolai ünnepély, melylyel a tanügyi iránti lelkesedést s az évváró vizsga iránt való érdeklődést igyekezett a rendezőség felkölteni. Junius 29-én délután a templomban tartott évváró vizsga után a szépen feldiszitett iskola udvarán az iskolás növendékek „Utazás Bergengócziába” című öt felvonásos gyermek-szindarabot adták elő. Közben az énekkar népdalegyvelegeket énekelt. Aztán következett az iskolás növendékek megvendégelése. A gyülekezet nagyszámmal megjelent tagjai a késő esti órákig együtt maradtak és iskolai célra 6 ezer leit adtak össze.

Szerkesztői üzenetek ...

H. E. Bihar. Az idézett cikk címét nem az esperesek, vagy a papság intézői mondták, hanem egyik amerikai vendégünk. De ettől függetlenül teljesen igaz, hogy a nyugdíjasok sorsát is rendezni kell az özvegyekével és árvákkal együtt. Kerületünk helyzete mindenben meggátolt, de ezt — mint már kifejeztük, — a mai helyzetben is meg kell oldanunk! — **Dr. B. L. Bánfi** hunyad. A cikket megkaptam, de már korábban érkezettek és árvák miatt türelmet kérek és ha lehet, rövidítést is. — **B. B. Bors.** — **Sz. M. M.-bajj.** Az adományokat eljuttattam.

Hivatalos rész.

644—1924.

A kebelbeli egyházak igen tisztelt Lelkészi Hivatalainak és Iskolaszékeinek.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület főhatósága alá tartozó elemi népiskolákba s a más jellegű elemi iskolákba járó ref. vallású tanulók vallásoktatására az egyházkerületünk kiadásában megjelent következő vallástani kézikönyvek kötelező használatát rendelem el, folyó évi szeptember egytől kezdődőleg:

A református gyermek első valláskönyve, az elemi iskolák II. osztálya részére, írta Zöld Mihály, ref. lelkész. Ára 12 Lei.

Református Vallástani kézikönyv, az elemi iskolák III. oszt. számára, írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-intézeti igazgató. Ára 14 Lei.

Református Vallástani kézikönyv, az elemi iskolák IV. oszt. számára, írta Nagy Vilmos, ref. tanítónőképző-intézeti igazgató. Ára 14 Lei.

Egyháztörténet, az elemi iskolák V. osztálya részére, írta Nánay Béla, ref. vallástanár. Ára 20 L.

Református Keresztyén Vallástan, az elemi iskolák VI. oszt. számára, írta Szappanos Károly, ref. vallástanító lelkész. Ára 20 Lei.

A középiskolák I. és II. osztályaiba pedig: **Az Ó-szövetségi kijelentés története** — [Bibliaismertetés]. Kézikönyv a középiskola [polgári, gimnázium, lyceum, fiu- és leányiskolák] I. oszt. részére, írta Farkas Kálmán, főgimn. tanár. Ára 20 Lei.

Az Új-szövetségi kijelentés története — [Bibliaismertetés]. Kézikönyv a középiskola [polgári, gimnázium, lyceum, fiu- és leányiskolák] II. oszt. részére, írta Farkas Kálmán, főgimn. tanár. Ára 20 Lei.

Az egyházkerület közgyűlése 57—1923. sz. határozatával a Vallástani Kézikönyvek kiadásával és főbizományosságával Béres Károly nagyváradi könyvnyomdatulajdonost és könyvkereskedőt bízta meg. Főbizományosunk a Vallástani kézikönyvek bizottságilag megállapított bolti áraiból nagybani vételnél 10 százalék engedményt köteles adni egyházainknak és iskoláinknak. Csomagolásért — a postadíjon felül — az elküldött könyvek bolti árának 2 százalékát számíthatja fel a megrendelő terhére.

Figyelmeztetem az iskolák vezetőségeit, hogy a mi kerületünk új valláskönyveinek mellőzése a Népisk. Szerv. és Szolg. Pragmatica 166. §. 1) pontja értelmében fegyelmi vétség.

Oradea-Mare—Nagyvárad, 1924 aug. 22.

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

113—924.

Pályázat.

A pankotai (Arad-vm.) református egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett orgonistakántortartói állásra.

Javadalom: 1. Lakás kerttel természetben, értéke: 520 Lei. 2. Készpénzfizetés az egyház pénztárából

havi előleges részletekben, évi 2000 Lei. 3. 16 azaz tizenhat kat. hold és 876 □-öl szántóföld természetben, értéke 10,000 Lei; haszonbéri értéke jelenleg 16,000 Lei, amely összeget a presbitérium biztosít a tanítónak. Feles műveltetés mellett a múlt évben 50,000 Lei, ebben az évben kb. 40,000 Lei hasznot hozott. A föld minden adóját haszonélvező tanító fizeti. 4. Stóla kb. 200 Lei. 5. Esetleges egyh.-ker. s kiutalás esetén államszegély, amikor az egész díjlevél új értékelés alá kerül. Megjegyezni kívánjuk, hogy a presbitérium felsőbb helyen eljárást indított az iránt, hogy az agrár-törvény alapján járó 8 kat. hold kántori föld az egyháznak kiutaltassék, amikor ezt a földet is a kántortanító fogja haszonélvezni.

Kötelesség: 1. Az I—VI. oszt. osztatlan vegyes elemi iskola növendékeinek az egyházker. tanterve szerint, református szellemben nevelése. (Az egyházi éneket s a III. osztálytól kezdve a vallástant a lelkész tanítja.) 2. Templomban és temetéseken az összes kántori teendők végzése, jelenben harmónium segítségével. 3. Esetleg gazd. ismétlő iskola vezetése s a vasárnapi iskola vezetésében segédkezés. 4. Presbitérium és egyházközségi közgyűlések jegyzőkönyveit — mint hivatalból presbiter és kötelezett jegyző — vezeti. 5. Kánonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat s ifjusági istenitiszteletek s vallásos estélyek tartása alkalmával és általában minden belmissziói munkában a lelkésznek segédkezés. 6. A már megalakult „Református Egyházi Énekkar” tanításában segédkezés, annak esetleg önálló vezetése.

Pályázhatnak román állampolgársággal bíró és a nosztrifikáló vizsgát román nyelven letett s erről bizonyítvánnyal rendelkező okleveles férfi-tanítók, kik katonai kötelezettségüknek már eleget tettek, vagy az alól felmenthetők. A megválasztott tanító költözési és utiköltségeire nézve a presbitériummal megegyezhet.

Pályázni szándékozók a képesítést, családi is és szolgálati viszonyait feltüntetve okmányokkal felszerelt kérvényeket 1924 szeptember 15-ig a református lelkészi hivatalhoz (Pancota, jud. Arad) küldjék be. A választás szeptember 21-én lesz, amikor a pályázók megjelenése — a megválasztott utiköltségének megtérítése mellett — az énektudás és énekvezetés bemutatására kívánatos. Az állás szeptember 25-én foglalandó el.

Ref. Presbitérium.

Pályázati hirdetés.

A cărășeu-i (Szamos-krassó) ref. egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra.

Javadalom: 1. Tanítófizetés: 1. Lakás és kert természetben. 2. 13 kat. hold 805 □-öl területű szántóföld. II. Kántori fizetés: 3. 3 kat. hold 690 □-öl területű szántóföld. 4. 1741 □-öl területű közös legelő-illetőség. 5. 10 q (tiz métermázs) buza. 6. 18 m³ (tizennyolc köbméter) tűzifa beszállítva a kántor udvarára. 7. Temetési stóla egyházkerületi végzés szerint. 8. Esetleges államszegély, vagy másnemű segély, ha és amennyiben ilyen segély egyáltalában lesz.

Az ingatlanok adóját az egyházközség fizeti. Megválasztandó 500 Lei beruházási költséget köteles megtéríteni.

Kötelesség: 1. Presbitérium által kijelölt osztályok vezetése, utasítás szerint. 2. Kántori teendők. 3. Énekkar rendszeres és eredményes vezetése. 4. Egyházi

jegyzőség. 5. Urvacsoraosztás délutánján predikálás. 6. Indokolt esetben lelkész helyettesítése. — segédkezés belmissziói tevékenykedés körében.

Megjegyzés. Megválasztandó a szövetkezetek vezetésében részt vehet és jövedelemre számíthat.

Pályázati kérvények (az új román vizsga eredményes letételének igazolásával, oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve) 1924 szeptember 7-ig alulírt lelkészhez küldendők. Csak gyakorlott orgonista és férfi pályázzék. Személyes megjelenés és próbagorgonázás kívánatos.

Kelt Cărășeu (Szatmár-m.) 1924 augusztus 12.

Oláh Sándor,
ref. lelkész.

BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércöntődéje Ghioroc-on
(Györök, Brad-megye)

harangot,

a legjutányosabb árak mellett készit a legfinomabb anyagból bármely hangú és nagyságú a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képekkel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. Gyártmányai kiválóságát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál. [Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.] 8

BÉRES KÁROLY

könyvnyomda, könyv- és papirkereskedése

a Királyhágómelléki Református
Egyházkerület Vallástani kéziköny-
veinek kiadója és főbizományosa

ORADEA-MARE
NAGYVÁRAD

Bulevardul Regele Ferdinand (Rákóczi-út) 14.

Az összes református elemi iskolákban használandó vallástani- és tankönyvek, iskolai nyomtatványok, írószerek, füzetek, síb. legolcsóbb beszerzési forrása. A mt. iskoláknak és Tanító uraknak 10% árengedmény. — Az Egyházkerületi Főjegyzői hivatal által megállapított tankönyvjegyzéket a közel napokban expedálni fogom.

LELKÉSZEGYESÜLET

Aktuális problémák.

Az egyházi és vallásos élet főbb kérdései.
(A Ref. Lelkészegyesület 1924 március 11-én Kolozsvárt tartott választmányi gyűlésén előadott értekezlet.)

(Vége.)

A megújuló vallásos élet utoljára említett, de semmiesetre sem utolsó nagy problémája az egyházigazgatás kérdése. Ebben a kérdésben is tisztázunk kell magunkat önmagunk, Kálvin egyházalkotmánya és a Krisztus evangéliuma előtt. Én úgy látom, hogy itt nagyobb hatással volt reánk a katolikus államban való százados életünk, mint amennyit a református egyház alaptermészete megengedne. Ez abban nyilvánult, hogy az egyház ügyeinek a vezetésére olyanok nyertek sokszor döntő befolyást, akikre Krisztusnak semmi befolyása sem volt, másrészt olyan központi püspöki kormányzat és drága, de haszontalan közigazgatás fejlődött ki, amely teljesen felemésztette az egyház charitáció tevékenységéhez szükséges erőnket. Nagyon ideje volna szakítanunk azzal a szervilizmussal, amely püspökeinket méltóságoknak tekinti és nevezi, holott ez a név nálunk minden lelkészt egyaránt megillet, hogy a „fő pásztor”, „lelki atyánk” és egyéb bizánci elnevezésekről ne is beszéljünk, amelyek azonban hivatalos egyházi újságjainkban állandóan szerepelnek. Püspöki paloták helyett jobban illenének egyházunkhoz az árvaházak, ha az aktagyártó irodai személyekre fordított kiadást az aggok menedékházára adnánk, áldottabb lenne egyházi munkálkodásunk.

Az eddig elsorolt problémáink igazolják, hogy új ugart kell szántanunk, új ösvényt kell vágni magunknak, egyházunknak, ha a mind nehezebbé váló megpróbáltatások és az aggasztó jövőben megakarunk maradni.

A felelősség vállainkon nyugszik. Népfünk ügyét Isten reánk bízta, de kezünkbe adta megtartásunk eszközeit is. Ekkora történeti hivatás ritkán nehezedett még egyházra, lelkészekre és hivekre. A világosan fölismert uton a kijelölt célért hátratekintés nélkül el kell indulni, előre fogunk haladni és diadal vár reánk!

Tarnóczy Lajos.

Egy új selyem-palást elsőrendű minőségben, 28 cm. széles finom moare-selyem szegéllyel, „ORLE” kivitelben, készpénzfizetés ellenében, nyolcezer Lei szabott árért, középtermetre alkalmas szabással, eladó. Hol? Megtudható ezen lap szerkesztőjénél.

Külföldi irodalmi szemle.

A magyar református lelkipásztor, amennyiben a szegényes hazai prot. theologiai irodalom termékei mellett, gyakorlati szükségleteinek kielégítése és további önképzés céljából, külföldi segélyeszközöket keresett, leginkább a gazdag német protestáns theol. irodalomhoz fordult. Erre kényszerítette az a körülmény, hogy theologiai képzésünk a német rendszeren épült fel és azon nyugszik ma is; továbbá, hogy a gimnáziumi oktatás, a modern nyelvek közül, a német elsajátítását tette számára szinte kizárólagos lehetőséggé.

Sok magyar református lelkész íróasztalán, könyves tékájában megtaláltuk a „Christliche Welt”-et, a „Dorfkirche”-t, a „Pastoralblätter”-t, a „Theologie der Gegenwart”-ot, Freussen, Bilzius, Dorries, Benz, Kirmsz, Geyer—Rittermayer dedikációit; a Rolffs „Moderne Predigt-Bibliothek”-jának kötetait, kazuáliák gyűjteményeit mindenféle alkalomra, különféle Kasual—Text-Lexikonokat, illusztrációs gyűjteményeket és Kommentárokat.

Sőt, ha a francia és angol prot. theol. irodalommal összeköttetésbe kerültünk is, az igen gyakran német közvetítéssel történt. Spurgeon, Palmage, Bersier, Robertson beszédei, Spurgeon illusztrációi stb. német fordításban forognak közöttünk. Viszont a magyarra fordított predikációk, belmissziói munkák révén, a német gyakorlati teológia azokra a lelkészekre is lényeges hatást gyakorol, akik nem állanak közvetlen kapcsolatban a külföldi irodalommal.

A szellemi összeköttetés szálait a világháború befejezését követő események könyörtelenül szétszaggatták. A nagy felfordulás alatt, a kommün, majd a szigorú határzárak idején valamint a szállítás bizonytalansága s a valuták hullámlása miatt, hosszú ideig gondolni sem lehetett arra, hogy a megszünt kapcsolatot helyreállítsuk. Ilyen körülmények között erdélyi theol. irodalmunkra hárult a feladat, hogy a belföld egész gyakorlati és elméleti szükségletét kielégítse.

Az elszigeteltség azonban nem tartott sokáig. Amint a leverte német ipar és kereskedelem egymásután hódítja vissza a maga számára a külföldi piacokat, úgy a német könyv is megtalálta az utat a barát és ellenséges országok szellemi fogyasztói felé. A theologiai művek, mondhatni pionér munkát végeztek e tekintetben. A „Dorfkirche”, „Pastoralblätter” stb. hivatlanul is bekapogtattak dolgozószobánk ajtaján, nemkülönben

a Buckhandlungok katalógusai. A templomi és a szószéken kívüli igehirdetés termékei bőséges választékban állanak előtünk. De természetesen csak a könyvismertetések és könyvjegyzékek lapjain; a valóságban azonban anyagi eszközeink korlátolt volta miatt kevés könyvhöz juthatunk. Ezért alaposan meg kell válogatnunk a megszerzendő műveket.

E cikknek s az ezt követőknek az a célja, hogy rámutassanak a német gyakorlati theol. irodalom ama termékeire, melyeket a magyar református lelkipásztor haszonnal tanulmányozhat, vagy épen nehezen nélkülözhet. Repertoárunk teljességéért persze felelősséget nem vállalhatunk. Hiszen a gazdag német szakirodalom áttekintése a régi, normális, nemzetközi szellemi érintkezés idején sem volt könnyű, ma pedig egy vidéki, saját anyagi erőire korlátolt lelkész részéről egyenesen lehetetlenség. Az ismertetendő műveknek is csak egyrészéről számolhatunk be közvetlen tanulmányozás alapján, a többieknek kiváló szakemberek bírálatára támaszkodunk. Jelenleg az 1920–21. évek alkotásai képezik megbeszélésünk tárgyát.

Tasnád.

Bereczky József.

Apróbb közlemények.

Kovács Gyula ároái.

Mult számunk halottaink rovatában közöltük a rettentő szerencsétlenséget, hogy Kovács Gyula lelkész feleségével és két nővel együtt a lelkészlakban bennégett. Híradásunkba sajtóhiba csuszott be, mert tragikus végű kollégánk nem tisztaeszlári, hanem tisztaeszlári lelkész volt. Mint halála előtt két nappal írott leveléből megtudtuk, a legnagyobb nélkülözésben és szegénységben élt, az alsóborsodi egyházmegyének a kicsiny gyülekezetében. Földjei gyengék, vetését egyik elemi csapás a másik után érte, alig remélt 18–20 mm. vegyes terményt, pedig két fia internátusi díja 32 mm. buza s a jövő iskolai évben a harmadik is gimnáziumba volt menendő. Hozzá felesége állandóan betegeskedett és orvosoltatásra szorult. „Bár teljes visszavonultságban élünk — írja — mégsem tudok kijönni. Nekem s a feleségemnek már ruhára sem telik. (Egyetlen-egy ruhám van: ez a hétköznapi s ünneplő és ez is igen kopott már.) Mióta itt lakom csak árvizeket és rossz terméseket kaptam. Szeretnék innen elmenni... Elmennék városi tanítónak is a gyermekeim javáért, de a palástot nem tudom elhagyni!”

Ezekből elképzelhetjük, hogy milyen helyzetben maradt a négy kis árva gyermek. A legkisebbik kis leányról már örökbefogadás útján történt gondoskodás, a fiuk segítése érdekében pedig mozgalom

indult meg. Mivel egyik nagy erdélyi gyülekezet körében is nyilvánult meg ilyen jószándék s a végrehajtás felől megkeresték szerkesztőségünket, innen, a Lelkészegyesület rovatunkból felhívjuk az áldozatkész és áldozni képes szíveket, jöjjenek e szegény árvák segítségére. A keresztyén testvériséget és a lelkészi szolidaritást mutassuk meg az igazi szeretet cselekedeteiben. Az adományok eljuttatásában a hozzánk fordulóknak szívesen nyújtunk segédkezést.

Felkiojuk a Lelkészegyesület mai és volt tagjait, kikhez lapunk eddigi számaint megküldöttük, hogy előfizetési díjaiknak legalább felét sziveskedjenek mielőbb eljuttatni. Ha pedig előfizetni nem szándékoznak, e számot haladéktalanul küldjük vissza Nagyváradra, Konrád Géza egyházkerületi titkárhoz, hogy felesleges kiadásoktól megkíméljenek.

Lelkészmeghívás. Gergely Ferenc magyarbükki lelkészársunkat a szászvárosi gyülekezet meghívta másodlelkészéül. Isten áldása kísérje új munkamezején.

Új lelkészdoktor. Polonkay Tivadar magyarhermányi papot a szegedi tudományegyetem tanácsa f. évi június 20-án az államtudományok doktorává avatta. Gratulálunk.

Kimutatás a befizetési tagsági díjakról: Az 1923. évi kongresszus óta tagsági díjakat fizettek, illetve hivatalos lapunkra előfizettek 1923. évre: Kertész M. Vervölgy 60, Barabási L. Völcsők 60, Molnár Mózes 60, Mester János 30, Bedő Ödön 30, Nagy G. Sz. Szentersébet 30, Szöllősi Imre Bodófalva 60, Keresztes J. Resica 60, Balogh Gy. Szemlak 60, Major Gy. Paptamási 30, dr Gyenge J. N.-Várad 30, Debreczeni L. Érábrány 60, Jakab J. Érbogyoszló 30, Havas Gy. Börvely 60, Csutoros A. Érendréd 60, Fogarassy Bálint 30, Boross Gábor 30, Bottyán Pál 30, Bodnár Lajos 30, Bugyi János 30, Bokor Sándor 30, Szakács Dénes 30, Danka J. 30, Kun Z. Pankota 30, Kassay B. 30, Vass Jenő 30, Balogh Mátyás 30, Böszörményi L. esp. 30, Debreczeni István 30, Igyártó S. 30, Ungvári Gy. 30, Szűcs Antal 30, Nánássy Dániel 30, Árdai Aladár 30, Szathmári I. M. Remete 30, Sipos J. B. Ujlak 30, Csécsy Imre 30, Szűcs J. Feketegyarmat 30, Bagdi János 30, Nagy D. Feketót 30, Szabó J. Borossebes 30, Juhász A. Várasfenes 30, Nagy Z. Gyorok 30, dr Lévay J. orvos, Teke előfiz. 1924. IX. 1-ig 60, dr Kelemen K. ügyvéd, Ny. Szereda előfiz. 1924. IV. 1-ig 30 Lei.

1924. évre: Kovács S. Barót előfiz. 60, Borsay L. Biharfalva 60, dr Fábán L. ügyvéd Barót előfiz. 60, Papucs D. M. Fenes 30, Nagy G. M. Fodorháza 30, Dali Gy. Csávás 30, Fehér P. Erzsébetváros 30, Jáni L. G. Váralja 30, Tövisy J. Ó-ujfalu 60, Bajkó Gy. Barátos 30, Kovács A. N. Borosnyó 30, Tamó L. Sz. Tamásfalva 30, Tőkés J. Málnás 60, Mátéka J. Bürgerd 50, Szombathy Sz. I. Lugos 60, dr Gyenge J. N.-várad 60, Tóth G. Kisbábony 60 Lei.

1925. évre: dr Gyenge J. N.-várad 10 Lei.

[Vége]